

Gorzów Wlkp., 18 września 2019r.

PS-VIII.431.7.2019.A.Wej

Pani  
***Beata Kulczycka***  
Dyrektor  
Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie  
w Gorzowie Wlkp.

### WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 197 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019r., poz. 1111) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015r., poz. 1477), zespół kontrolny właściwego do spraw wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wydziału urzędu wojewódzkiego w składzie:

- Agnieszka Wejman – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 129-1/2019 z dnia 10 czerwca 2019r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego, ważność upoważnienia została przedłużona do dnia 16.08.2019r.;
- Magdalena Dziadas – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 129-2/2019 z dnia 10 czerwca 2019r. – członek Zespołu kontrolnego, ważność upoważnienia została przedłużona do dnia 16.08.2019r.

przeprowadził w dniu 18 czerwca 2019 roku kontrolę sprawdzającą w Gorzowskim Centrum Pomocy Rodzinie ul. Walczaka 42, 66-400 Gorzów Wlkp.

Zakres kontroli obejmował sposób realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych wskutek przeprowadzonej w dniach 9, 10 i 30 marca 2017 r. kontroli w zakresie realizacji zadań powiatu wynikających z cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i zawartych w wystąpieniu pokontrolnym PS-VIII. 431.2.2017.JOle z dnia 6 czerwca 2017r.

Zakresem kontroli objęto:

1. Realizację 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Realizację obowiązku dochodzenia na rzecz dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Realizację szkolenia dla rodzin zastępczych ustanowionych przez Sąd, mimo negatywnej opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Obejmowanie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje rodzin zastępczych, uwzględniając ich potrzeby.
5. Przestrzeganie obowiązujących przepisów odnośnie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego.

Kontrola objęła okres od 9.06.2017r. (tj. od dnia otrzymania – doręczenia wystąpienia pokontrolnego) do dnia rozpoczęcia kontroli tj. do 18 czerwca 2019r. i została zrealizowana zgodnie z zatwierdzonym przez Wojewodę Lubuskiego Rocznym Planem Kontroli na 2019 rok. Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli. Dokonano wpisu do książki kontroli.

*Akta kontroli str.: 1-33*

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Beaty Kulczyckiej – Dyrektora Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp., zastępcy dyrektora (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), kierownika sekcji świadczeń ds. pieczy zastępczej (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), starszego koordynatora zespołu ds. pieczy zastępczej (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ). Podczas kontroli przyjęto do protokołu pisemne wyjaśnienia z-cy dyrektora i koordynatorów jednostki, przeanalizowano 3 – letni powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej, zawierający między innymi coroczny limit rodzin zastępczych

zawodowych, dokumentację dotyczącą zakresu kontroli oraz dokumentację losowo wybranych rodzin zastępczych spośród rodzin funkcjonujących na terenie powiatu.

### **Ustalenia z kontroli:**

W toku kontroli zbadano dokumentację losowo wybranych rodzin zastępczych, w sprawie świadczeń alimentacyjnych dokumentację pięciu rodzin (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), w sprawie realizacji szkoleń dla rodzin ustanowionych przez Sąd, mimo negatywnej opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dokumentację 4 rodzin tj. (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), w sprawie obejmowania rodzin zastępczych szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje uwzględniając ich potrzeby dokumentację 2 rodzin (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), dokumentację 5 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ).

### **Ocena sposobu realizacji zaleceń pokontrolnych:**

**1. Zalecenie:** Realizowanie 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z limitem zapisanym w Programie wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Gorzowie Wlkp. na lata 2015-2017r. przyjętego Uchwałą Nr V/31/2015 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 28 stycznia 2015r. na 2017 rok ustalono limit utworzenia 3 pogotowi rodzinnych i 1 rodzinnego domu dziecka.

Z oświadczenia dyrektora GCPR uzyskanego w dniu kontroli wynika, że za okres 2015-2017, (w tym okres objęty kontrolą od czerwca 2017r.) limity zostały zrealizowane częściowo z powodu braku kandydatów na rodziny zastępcze. Pomimo organizowania akcji promujących rodzinne formy pieczy zastępczej nie udało się pozyskać kandydatów, którzy chcieliby zawodowo zajmować się opieką nad dziećmi. Ze sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wraz z potrzebami związanymi z realizacją zadań z marca 2018 r. wynika, że w 2017 roku jedna rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego została przekształcona w zawodową rodzinę zastępczą -

rodzinny dom dziecka. W 2017 roku pracownicy Zespołu ds. pieczy zastępczej prowadzili działania zmierzające do pozyskania nowych kandydatów na rodziny zastępcze. Polegały one m.in. na:

- wywieszeniu informacji w różnych instytucjach promujących ideę rodzicielstwa zastępczego;
- organizacji festynu rodzinnego;
- zorganizowaniu Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, którego głównym celem obchodów było propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, jak również podziękowanie rodzinom zastępczym z terenu Miasta Gorzowa Wlkp. za ich pracę i zaangażowanie; podczas festynu pracownicy Zespołu ds. pieczy zastępczej w punkcie informacyjnym udzielali porad i konsultacji jak zostać rodziną zastępczą;
- prowadzeniu akcji promocyjnej dot. idei rodzicielstwa zastępczego poprzez uczestnictwo w audycji radiowej w radio Plus, reportaże w TPV 3, umieszczanie informacji nt. rodzicielstwa zastępczego na portalu społecznościowym FB;
- zorganizowaniu ogniska integracyjnego dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze.

Program wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Gorzowie Wlkp. na lata 2018-2020, który został przyjęty Uchwałą Nr LVIII/723/2018 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 31 stycznia 2018r. zawierał coroczne limity rodzin zastępczych zawodowych:

- w 2018 utworzenie: 2 pogotowi rodzinnych i 1 rodzinnego domu dziecka;
- w 2019 utworzenie: 2 pogotowi rodzinnych i 1 rodzinnego domu dziecka;
- w 2020 utworzenie: 1 pogotowia rodzinnego i 2 rodzinnych domów dziecka.

Z powyższego oświadczenia wynika także, że w roku 2018r. wyznaczony limit został tylko częściowo zrealizowany, ponieważ utworzono 1 pogotowie rodzinne - w dniu 01.03.2018r. GCPR podpisało umowę zlecenie na prowadzenie zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcje pogotowia rodzinnego.

Do chwili obecnej limit za rok 2019r. nie został zrealizowany. Były prowadzone rozmowy z 2 rodzinami zastępczymi niezawodowymi w celu możliwości przekształcenia się w pogotowie rodzinne, pierwsza rodzina nie zdecydowała się z przyczyn zdrowotnych, a druga rodzina nie wyraziła zgody ze względów mieszkaniowych.

Ze sprawozdania z realizacji Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na terenie miasta Gorzowa Wlkp., za rok 2018 wynika, że w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych prowadzono kampanie informacyjną w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka i poprawy wizerunku rodzin zastępczych w oparciu o opracowaną koncepcję na lata 2018-2020.

W 2018r. pracownicy zespołu prowadzili następujące działania zmierzające do pozyskania nowych kandydatów na rodziny zastępcze:

- udostępnienie informacji promujących ideę rodzicielstwa zastępczego (plakaty, kalendarze) w różnych instytucjach;
- informacje medialne dot. Dnia Rodzicielstwa Zastępczego na oficjalnej stronie internetowej miasta, You Tube, Facebook, Gorzowskie Wiadomości Samorządowe;
- zorganizowanie festynu oraz biegu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego;
- kampania medialna w postaci reportaży w TPV 3 i Radio Plus, artykuły prasowe w Gazecie Lubuskiej, artykuły internetowe w portalu „nasze miasto.pl”.

Kampania informacyjna była prowadzona przy okazji cyklicznych wydarzeń (Dzień Rodzicielstwa Zastępczego oraz Mikołajki) a także doraźnie - jednocześnie przy kolportażu materiałów informacyjnych (plakaty, kalendarze).

Z pisma GCPR sporządzonego w dniu 20.08.2019r. wynika, że w I półroczu 2018 roku szkolenie uzupełniające dla kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej ukończyło 8 osób w tym 4 małżeństwa, z czego:

- rodzina (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), obecnie nie wyraziła zgody na pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej z uwagi na sytuację rodzinną i zdrowotną (nie wykluczyli, iż w przyszłości ponownie rozważą tą decyzję);

- rodzina (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) nie spełniała warunków mieszkaniowych, ponieważ zamieszkuje (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), aby pełnili w tym miejscu funkcję zawodowej rodziny zastępczej;

- rodzina (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) obecnie nie wyrażają zgody na pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej;

- rodzina (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) stanowili zawodową rodziną zastępczą pełniącą funkcje pogotowia rodzinnego, następnie sami złożyli pisemną rezygnację z pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Jak wynika z analizy udostępnionej dokumentacji limit zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka nie został osiągnięty w całości. Jednym z celów programu wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Gorzowie Wlkp. na lata 2015-2017, zaznaczonym jako priorytetowy było tworzenie zawodowych rodzin zastępczych.

Natomiast kolejnego programu na lata 2018-2020 jednym z celów szczegółowych było zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych. Powyższe świadczy o tym, że GCPR dostrzega potrzebę rozwoju pieczy zastępczej, dlatego też prowadzono działania w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Nie przyniosły one jednak oczekiwanych rezultatów w postaci osiągnięcia corocznych limitów rodzin zastępczych zawodowych. W związku z powyższym należałoby rozważyć zmianę bądź rozszerzenie kierunku podejmowanych działań w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Należałoby także przyjrzeć się szerzej powodom rezygnacji z pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz braku kandydatów do jej pełnienia. Być może powyższe działania pozwoliłyby na osiągnięcie limitu, który byłby zgodny z potrzebami w tym zakresie.

W ocenie kontrolujących niezrozumiała jest sytuacja, kiedy jedna z w/w przeszkolonych rodzin nie została ustanowiona z uwagi na nie spełnianie warunków mieszkaniowych, chociaż przeszła wstępną akceptację kandydatów zgodnie z art. 42. ust. 1 pkt.7, która dotyczy zapewnienia odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych umożliwiających dziecku zaspokojenie jego indywidualnych potrzeb.

Dodatkowo ze sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny za 2018 rok wynika, że w 2018 roku nie było potrzeby występowania do Urzędu Miasta z wnioskiem o pozyskanie lokali z zasobów Miasta z przeznaczeniem dla rodzin pełniących funkcję zawodowej rodziny zastępczej i prowadzących rodzinny dom dziecka. Wszystkie funkcjonujące rodziny zastępcze zawodowe miały odpowiednie warunki do funkcjonowania, nie było również kandydatów, którzy nie mieli odpowiednich warunków mieszkaniowych do pełnienia roli zawodowej rodziny zastępczej.

***Zalecenie zostało zrealizowane w części, do dalszej realizacji.***

*Akta kontroli str.:470-565*

**2. Zalecenie:** Realizowanie obowiązku dochodzenia na rzecz dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Jak wynika z udostępnionej dokumentacji zostało opracowane Zarządzenie Nr 021.24.2017 Dyrektora Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. z dnia 30 sierpnia 2017r. w sprawie przyjęcia procedury dochodzenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Procedura zawiera załączniki do zarządzenia w postaci pisemnej informacji dla pracownika sekcji świadczeń

ds. pieczy zastępczej dot. sposobu przeprowadzania postępowania wyjaśniającego oraz wzory dokumentów kierowanych do rodziny (tj. pisma, oświadczenie).

W toku kontroli dokonano analizy pięciu rodzin zastępczych (w tym 3 rodziny spokrewnione, 2 niezawodowe), w których przebywa łącznie 7 małoletnich dzieci uprawnionych do otrzymywania świadczenia alimentacyjnego od biologicznych rodziców.

W 4 przypadkach rodzice biologiczni płacą dobrowolnie alimenty, na co w dokumentach znajdują się ich pisemne oświadczenia (nie na opracowanym druku w ramach procedur) oraz oświadczenia rodzin zastępczych.

Dokumentacja zawiera także potwierdzenia dokonywanych wpłat (przelewy bankowe lub podpisy rodziny biologicznej o otrzymaniu alimentów). Jeśli chodzi o rodzinę (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), dokumentacja nie zawierała oświadczenia rodziców biologicznych o dobrowolnym płaceniu alimentów na rzecz małoletniego syna. Należy podkreślić, że warto korzystać z druków oświadczeń opracowanych w ramach procedury dochodzenia świadczeń alimentacyjnych, które w ocenie kontrolujących są jasno sprecyzowane.

W 4 kolejnych przypadkach Dyrektor Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie wystąpił do Sądu z pozwem o alimenty od rodziców biologicznych, sprawy są w toku, dokumentacja zawierała zawiadomienia o wyznaczonym terminie posiedzenia Sądu.

W wyniku kontroli stwierdza się, że w przypadku jednego rodzica biologicznego (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) nie podjęto działań, zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Od czasu umieszczenia trojga dzieci, które miało miejsce (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) matka biologiczna nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletnich dzieci, a pomimo to nie wystąpiono do Sądu z pozwem o orzeczenie alimentów. Z wyjaśnień uzyskanych w czasie kontroli od kierownika sekcji wynika, że nie podjęto czynności dochodzenia świadczenia alimentacyjnego, a powodem takiego stanu rzeczy jest trudna sytuacja materialna i (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) matki. Przepis jednoznacznie nakłada na kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie obowiązek dochodzenia świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok i nie dopuszcza uznaniowego postępowania w tej sprawie. Zaniechanie

realizacji tego zadania skutkowało pozbawieniem trojga dzieci należnych im świadczeń alimentacyjnych, które powinni otrzymywać od około 5 lat.

W związku z powyższym prawidłowym postępowaniem byłoby wystąpienie do Sądu z pozwem o zasądzenie alimentów od matki biologicznej na rzecz dzieci. W przypadku ojca została zawarta ugoda, jeszcze przed umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, z której się nie wywiązuje. Ojciec przebywa za granicą. Podjęto działania w celu ustalenia jego adresu i sytuacji życiowej – pismo (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ), wystąpiono do Sądu z pozwem o ustanowienie kuratora dla osoby nieznannej z miejsca pobytu w celu reprezentowania nieobecnego w postępowaniu administracyjnym dotyczącym odstąpienia od opłaty za pobyt w spokrewnionej rodzinie zastępczej. Rodzina zastępcza, zgodnie z art. 112 § 1 pkt. 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ma obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb. Niemniej jednak zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zadaniem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie jest także dochodzenie świadczeń alimentacyjnych. Dlatego nie należy w tym przypadku poprzestać na fakcie ustalenia ugody, ponieważ samo zawarcie ugody (zawartej jeszcze przed umieszczeniem dzieci w pieczy) nie powoduje realizacji świadczenia alimentacyjnego na rzecz małoletnich dzieci. W związku z powyższym należałoby poinformować rodzinę zastępczą o możliwości wystąpienia do Sądu o wydanie postanowienia upoważniającego do pobierania alimentów na rzecz dzieci. Ponadto art. 76 ust. 4 pkt. 10 niniejszej ustawy nakłada na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązek zapewnienia pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego. W ocenie kontrolujących wątpliwości budzi także wysokość dobrowolnie płaconych alimentów przez rodziców biologicznych na syna w wieku lat 14, w kwocie 150 złotych.

***Stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku dochodzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok. Zalecenie nie zostało zrealizowane.***

*Akta kontroli str.:37-469*

**3. Zalecenie:** Realizowanie szkolenia dla rodzin zastępczych ustanowionych przez Sąd, mimo negatywnej opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;



Jak wynika z wyjaśnień dyrektora i kierownika GCPR w okresie kontroli łącznie zostało ustanowionych przez Sąd 10 rodzin zastępczych, w tym 8 rodzin spokrewnionych i 2 rodziny niezawodowe. Żadna z powyższych rodzin nie przeszła szkolenia dla kandydatów, z czego zobowiązane były dwie rodziny niezawodowe: (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) zrezygnowali, (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) został ustanowiony rodziną zastępczą na czas trwania postępowania adopcyjnego. Jak wynika z dalszych wyjaśnień zgodnie z ustawą rodziny zastępcze spokrewnione, aby zostać utworzone nie mają obowiązku przejść szkolenia dla kandydatów. Pani dyrektor oświadcza, że rodziny spokrewnione, jeżeli złożą wniosek, że chcą przejść takie szkolenie, to są kwalifikowane do grup szkoleniowych, przechodzą szkolenie i otrzymują świadectwo ukończenia powyższego szkolenia.

Zespół kontrolny przyjmuje wyjaśnienie dyrektora mówiące o tym, że rodziny zastępcze spokrewnione, aby zostały ustanowione nie mają obowiązku przejść szkolenia dla kandydatów.

Natomiast należy pamiętać o art. 44 pkt. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dot. szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej, które można prowadzić według indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny i dziecka. W ocenie zespołu kontrolnego rodziny spokrewnione, które mają trudności, problemy, czy zgłaszają potrzebę wsparcia, a w szczególności te, które otrzymały negatywną kwalifikację powinny uczestniczyć w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje, do czego należy ich zachęcać, a w niektórych sytuacjach nawet obligować (art. 76 ust. 4 pkt. 5 - do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby).

W toku kontroli dokonano analizy czterech rodzin zastępczych (w tym 2 rodziny, niezawodowe, 2 rodziny spokrewnione). Jedna z rodzin niezawodowych przebywa (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) i nie było możliwości jej zaopiniowania czy przeprowadzenia szkolenia. Druga rodzina została ustanowiona rodziną zastępczą na czas trwania postępowania adopcyjnego. Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie na prośbę Sądu Rejonowego w Gorzowie Wlkp., III Wydziału Rodzinnego i

Nieletnich wydało opinię kwalifikacyjną dotyczącą kandydata na rodzinę zastępczej, w której stwierdzono, że kandydat nie spełnia wszystkich warunków przewidzianych w art. 42. ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponieważ (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ). Wskazane było by odbycie przez rodzica zastępczego szkolenia podnoszącego jego kwalifikację, zgodnego z jego potrzebami, tym bardziej, że nie przeszedł szkolenia dla kandydata na rodzinę zastępczą. Po przeanalizowaniu dokumentacji dwóch rodzin spokrewnionych, biorąc pod uwagę ich specyfikę także, nie stwierdzono uchybień.

***Mając na uwadze specyfikę rodzin zastępczych nie stwierdzono uchybień w realizacji zalecenia z zastrzeżeniem zasadności zapewnienia rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt. 5. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.***

***Powyższe powinno być szczególnie realizowane w przypadku rodzin zastępczych, które otrzymały negatywną opinię organizatora i nie odbyły szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.***

*Akta kontroli str.:34, 566-814*

**4. Zalecenie:** Obejmowanie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje rodzin zastępczych, uwzględniając ich potrzeby.

Z przyjętego oświadczenia koordynatora zespołu ds. pieczy zastępczej w szkoleniach organizowanych przez zespół pieczy zastępczej uczestniczyły wszystkie rodziny z różną częstotliwością (potwierdzenie zaproszenie, notatka służbowa, lista obecności, jednak nie we wszystkich rodzinach ).

Pracownicy pieczy zastępczej proponowali rodzinom, które według koordynatora tego wymagały lub zgłaszały taką potrzebę, szkolenia podnoszące ich kwalifikacje.

W okresie kontroli prowadzone były szkolenia:

1. Warsztaty dla zawodowych rodzin zastępczych prowadzone przez psychologa. W roku 2017 odbyły się 4 spotkania dla łącznie 10 osób. Tematyka dotyczyła wypalenia zawodowego, oczekiwań i potrzeb uczestników dot. kolejnych spotkań, trudności i sukcesów związanych z pracą rodzica zastępczego. W roku 2018r. odbyło się 6 spotkań dla łącznie 9 osób. Tematyka dotyczyła złości, rodzicielskiej złości,

trudności adaptacyjnych, wyrażania trudnych emocji przez małych, sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

2. Warsztaty dla zawodowych rodzin zastępczych prowadzone przez kierownika zespołu pieczy zastępczej. W roku 2018r. odbyło się 1 spotkanie dla 7 osób, tematyka związana ze specyfiką zadań zawodowej rodziny zastępczej i wymagań instytucji wobec nich. W roku 2019r. odbyły się 2 spotkania dla łącznie 7 osób. Tematyka dotyczyła specyfiki zadań zawodowej rodziny zastępczej, etapów rozwoju dziecka - potrzeby i umiejętności dziecka w odniesieniu do wieku.
3. Warsztaty terapeutyczne – turnus leczniczy dla dzieci z diagnozą FASD i ich opiekunów w okresie 16-22.10.2018r. Wzięło udział 8 opiekunów dla 9 dzieci.
4. Gimnastyka mózgu metodą P.Dennisona. Spotkanie z opiekunami mające na celu wprowadzenie do pracy z dziećmi w domu, w którym wzięło udział 7 osób. Powyższe szkolenia były proponowane rodzinom, które sprawują opiekę nad dziećmi w wieku przedszkolno-szkolnym.
5. Wykład nt. problematyki związanej z opieką nad dzieckiem z FASD w dniu 30.10.2017r. Udział zaproponowano wszystkim zawodowym rodzinom zastępczym oraz 9 niezawodowym i 10 spokrewnionym. Zgodnie z oświadczeniem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej udział wzięła rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna oraz prowadzący rodzinny dom dziecka.
6. W listopadzie 2018r. odbyły się wykłady oraz warsztaty nt. „Problemy rozwojowe emocjonalne dzieci adoptowanych, zagadnienia związane z FAS/FASD”. Udział zaproponowano wszystkim zawodowym rodzinom zastępczym, chęć udziału zadeklarowało 7 niezawodowych rodzin zastępczych i 2 spokrewnione rodziny zastępcze. Zgodnie z oświadczeniem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej udział wzięli: zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego, prowadzący rodzinny dom dziecka oraz dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
7. W czerwcu 2019r. wszystkim rodzinom zawodowym, 10 niezawodowym i 6 spokrewnionym zaproponowano szkolenie w ramach projektu „Dla rodziny – doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania pieczy i rodziny zastępczej”. Zgodnie z oświadczeniem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej na ten moment na szkolenie zakwalifikowali się prowadzący rodzinny dom dziecka.
8. Według oświadczenia koordynatora zaplanowane szkolenie na 27.02.2018r. z zakresu pierwszej pomocy przed medycznej nie odbyło się z przyczyn niezależnych od GCPR.

Potwierdzeniem udziału w powyższych zajęciach w punktach 1-4 są listy obecności, w kolejnych punktach 5-7 oświadczenie koordynatora. Zdaniem kontrolujących, w sytuacji, kiedy szkolenia są prowadzone przez inne instytucje dla potwierdzenia udziału rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, w szczególności, te które mają obowiązek systematycznego podnoszenia kwalifikacji, należałoby wystąpić z pismem o listę obecności, ewentualnie uzyskać otrzymane zaświadczenia o udziale.

Zespół pieczy zastępczej prowadził także dla rodzin zastępczych poniższe grupy wsparcia:

1. Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych. Potwierdzeniem udziału są listy obecności. W roku 2017 odbyły się dwa spotkania, w których uczestniczyło łącznie 10 osób. W czasie spotkań były omawiane kontakty z rodzicami biologicznymi i problemy z tym związane, oczekiwania uczestników. W roku 2018 odbyły się 3 spotkania dla łącznie 5 osób. Tematyka dotyczyła skutków emocjonalnych kontaktów dzieci z rodzicami biologicznymi, historii rodzinnej i problemów z tym związanych, poszukiwania rozwiązań problemów dzieci w pieczy zastępczej. W roku 2019r. odbyły się dwa spotkania dla łącznie 4 osób, a tematyka dotyczyła analizy sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej, poszukiwania rozwiązań, problemów okresu dojrzewania i buntu nastolatka.
2. Grupa wsparcia dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej dla rodzeństwa, potwierdzeniem udziału są listy obecności. W roku 2017 odbyło się 1 spotkanie, w którym uczestniczyło 5 osób, omówiono sytuacje dzieci i ich problemów. W roku 2018r. odbyły się 2 spotkania, w których uczestniczyła 1 osoba. W czasie spotkań poruszano tematykę związaną z poszukiwaniem prób złagodzenia problemów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, problemy edukacyjne, problemy w kontaktach z rodzinami biologicznymi.

W toku kontroli zbadano dokumentację dwóch losowo wybranych rodzin zastępczych, w tym rodzinę zastępczą niezawodową (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) oraz rodzinę zastępczą spokrewnioną (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ). Pierwsza rodzina w okresie kontroli uczestniczyła w: szkoleniu pt. „Więź jako czynnik chroniący rozwój część I i II ” (zaświadczenie z dnia 9.07.2017r. oraz z dnia 29.09-1.10.2017r. ), otrzymała świadectwo ukończenia szkolenia 13/2018 na podstawie programu: „Szansa w Rodzinie”, brała udział w warsztatach terapeutycznych- turnusie leczniczym

w dniach 16-22.10.2018r. Druga rodzina zastępcza w okresie od stycznia 2018r. do czerwca 2018r. uczestniczyła w konsultacjach psychologicznych w celu podniesienia swoich kompetencji wychowawczej. Z oceny funkcjonowania spokrewnionej rodziny zastępczej z dnia 26.07.2018r. wynika, że zadeklarowała chęć udziału w grupie wsparcia, w zaleceniach wskazano udział rodziny w „Szkole dla Rodziców”, czego nie zrealizowała. Biorąc pod uwagę funkcjonowanie małoletniego (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) wskazane jest, aby rodzina otrzymywała regularne wsparcie od koordynatora pieczy zastępczej i miała zapewnioną możliwość udziału w szkoleniach podnoszących kompetencje wychowawcze. Należy ją także mobilizować do udziału w w/w szkoleniach.

***Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji i w większości uwzględnia potrzeby rodzin w tym zakresie.***

*Akta kontroli str.:815-993*

**5. Zalecenie:** Przestrzeganie obowiązujących przepisów odnośnie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego.

Zgodnie z art. 58 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko **do czasu unormowania sytuacji dziecka**, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o:

- 1) powrót dziecka do rodziny;
- 2) przysposobienie;
- 3) umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej.

W toku kontroli zbadano sytuację pięciorga małoletnich dzieci, których sytuacja wymagała ingerencji Sądu i wydania postanowienia o zabezpieczeniu w pieczy zastępczej z uwagi na zagrożenie ich dobra. Dwoje dzieci (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) zostało całkowicie przysposobionych, małoletnia (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) po 3 miesięcznym pobycie w pieczy zastępczej została przekazana pod opiekę ojca, małoletni (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września

2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Gorzowie Wlkp., (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) nadal przebywa w rodzinie zastępczej zawodowej pełniąc funkcje pogotowia rodzinnego (toczy się postępowanie opiekuńcze w zakresie władzy rodzicielskiej), małoletni (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ) po trwającym postępowaniu, w trakcie którego pozbawiono rodziców władzy rodzicielskiej został umieszczony w Rodzinnym Domu Dziecka. W ocenie kontrolujących podejmowane działania były zgodne z art. 58 ust. 4 oraz art. 4 pkt. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

***Nie stwierdzono uchybień w powyższym zakresie. Zalecenie zostało zrealizowane w całości.***

*Akta kontroli str.: 994-1048*

## **WNIOSKI:**

### ***1. Zrealizowano zalecenia dotyczące:***

- realizacji szkoleń dla rodzin zastępczych ustanowionych przez Sąd, mimo negatywnej opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, z zastrzeżeniem zasadności zapewnienia rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt. 5. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- obejmowania osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje rodzin zastępczych, uwzględniając w większości ich potrzeby;
- przestrzegania obowiązujących przepisów odnośnie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego.

### ***2. Częściowo zrealizowano zalecenie dotyczące:***

- realizowania 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

### 3. *Nie zrealizowano zaleceń dotyczących:*

- obowiązku dochodzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok.

#### **Wobec powyższego zalecam:**

1. dalszą realizację 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
2. dochodzenie przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie świadczeń alimentacyjnych w przypadku gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok poprzez niezwłoczne wystąpienie do Sądu z pozwem o alimenty od matki dzieci (\* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019r., poz.1429) ).

#### POUCZENIE

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej , jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Brak realizacji zaleceń pokontrolnych skutkuje zastosowaniem sankcji określonych w art. 198. ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019r., poz. 1111).

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

*Kontrolujący:*

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI  
w Wydziale Polityki Społecznej

*Agnieszka Wejman*

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

*Grażyna Jelska*  
Dyrektor  
Wydziału Polityki Społecznej

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI  
w Wydziale Polityki Społecznej

*Magdalena Dziadas*